

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa P. S.
przeciwko Uniwersytetowi w T.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu
z dnia 18 grudnia 2023 r., sygn. akt IV Pa 33/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 18 grudnia 2023 r., rozpoznając apelację pozwanego Uniwersytetu w T. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 12 maja 2023 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo P. S. o zapłatę odszkodowania tytułem odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powód, zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji w całości, w podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 45 § 1 i 2 k.p. w zw. z art. 30 § 4 k.p. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że dokonane przez pozwanego wypowiedzenie stosunku pracy jest uzasadnione, bez należytego rozważenia, że przyczyny rozwiązania stosunku pracy, które sąd uznał za zasadne odległe były czasowo od dokonania wypowiedzenia o blisko 8 miesięcy oraz były przyczynami o zdecydowanie mniejszym ciężarze gatunkowym niż przyczyna, która sąd uznał za nieuzasadnioną i która „nastąpiła” bezpośrednio przed dokonaniem wypowiedzenia i była decydująca dla motywacji pracodawcy w dokonaniu wypowiedzenia.

Z powołaniem się na powyższe zarzuty, powód wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Toruniu wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania wobec występujących w niniejszej sprawie dwóch istotnych zagadnień prawnych sprowadzających się do następujących pytań:

1) Czy w przypadku tzw. złożonej przyczyny wypowiedzenia stosunku pracy oceniając, czy jednostkowe przyczyny wypowiedzenia stosunku pracy wykazane przez pracodawcę pozostają w wystarczającej proporcji dla uznania wypowiedzenia (jako całości) za zasadne do przyczyn nieuzasadnionych, należy brać pod uwagę odległość czasową pomiędzy zaistnieniem poszczególnych przyczyn składających się na przyczynę złożoną a datą wypowiedzenia stosunku pracy?

2) Czy w przypadku tzw. złożonej przyczyny wypowiedzenia stosunku pracy oceniając, czy jednostkowe przyczyny wypowiedzenia stosunku pracy wykazane przez pracodawcę pozostają w wystarczającej proporcji dla uznania wypowiedzenia (jako całości) za zasadne do przyczyn nieuzasadnionych, należy brać pod uwagę ciężar gatunkowy nieuzasadnionych i uzasadnionych przyczyn jednostkowych?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na

rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z powyższym przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu, oraz przedstawienia

argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2024 r., I CSK 2213/23, LEX nr 3764813). Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, aby ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów i w jej wyniku rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2024 r., I USK 152/23, LEX nr 3658508).

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla którego rozwikłania dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na których tle takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście

zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”. Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 Nr 1, poz. 11; 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 Nr 12, poz. 151; 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, LEX nr 2630721; 28 maja 2024 r., I CSK 2813/23, LEX nr 3721305).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie powołanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Podnoszone przez skarżącego wątpliwości prawne przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały wyjaśnione w judykaturze i nie zachodzą wątpliwości, które przemawiałyby za zmianą wytyczonego kierunku interpretacji przedstawionych zagadnień. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i doktrynie odnośnie do wypowiedzenia umowy o pracę utrwalony jest pogląd, że pracodawca może w wypowiedzeniu pracownikowi umowy o pracę wskazać kilka (więcej niż jedną) przyczyn wypowiedzenia. Funkcje, jakie realizuje wypowiedzenie stosunku pracy, wiążą się wyraźnie z jego konstrukcją prawną (Z. Góral, *Rozdział 1 Wypowiedzenie stosunku pracy – zagadnienia ogólne* (w:) *Wypowiedzenie stosunku pracy*, red. Z. Góral, Warszawa 2018). Jeżeli spośród kilku podanych przyczyn wypowiedzenia uzasadniona okaże się tylko jedna, może ona stanowić wystarczającą podstawę do uznania przez sąd pracy w sprawie wszczętej w wyniku odwołania pracownika od wypowiedzenia (art. 44 k.p.), że wypowiedzenie było zgodne z prawem (w szczególności z art. 30 § 4 k.p.) i uzasadnione (art. 45 § 1 k.p.; wyroki Sądu Najwyższego z: 21 marca 2001 r., I PKN 312/00, LEX nr 551016; 5 października 2005 r., I PK 61/05, OSNP 2006, nr 17-18, poz. 265; 8 stycznia 2007 r., I PK 187/06, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 35 z glosą A. Wypych - Żywickiej, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 1, s. 135-140; 23 listopada 2010 r., I PK 105/10, LEX nr 686795; 12 stycznia 2011 r., II PK 186/10, LEX nr 786379; 14 kwietnia 2015 r., II PK 140/14, Monitor Prawa Pracy 2015 nr 10, s. 541-545 z

głosą B. Bury, OSP 2017 Nr 6, poz. 63; 21 stycznia 2016 r., III PK 54/15, LEX nr 2038975; 22 stycznia 2020 r., III PK 16/19, LEX nr 3260251; 9 marca 2022 r., III PSKP 62/21, OSNP 2022 nr 12, poz. 117). Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 marca 2024 r. (II PSK 113/23, LEX nr 3695228; por. wyroki Sądu Najwyższego z: 23 listopada 2010 r., I PK 105/10, LEX nr 686795; 16 czerwca 2011 r., I PK 222/10, LEX nr 1265551) podkreślił, że o ile można uznać za wystarczające, gdy zasadna okazuje się jedna spośród dwóch lub trzech przyczyn, o tyle trudno aprobować takie stanowisko, ale w sytuacji, gdy pracodawca wskazuje ich kilka (kilkanaście). Wówczas przyczyny zasadne muszą stanowić istotną proporcję wszystkich przyczyn ujętych przez pracodawcę w wypowiedzeniu.

Należy nadmienić, że w postanowieniu z 23 listopada 2022 r. (III PSK 244/21, LEX nr 3566871) Sąd Najwyższy podniósł, że możliwość wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę nie jest ograniczona żadnym terminem od ujawnienia przyczyny uzasadniającej takie wypowiedzenie. Niemniej, jeżeli okoliczność uzasadniająca to wypowiedzenie na skutek upływu czasu stała się nieaktualna ze względu na cel wypowiedzenia, może być ono uznane za nieuzasadnione. Dotyczy to jednak sytuacji, gdy stanowiące przyczyny wypowiedzenia sporadyczne i mniej istotne uchybienia pracownika wystąpiły wcześniej, a następnie przez dłuższy okres pracuje on nienagannie i w uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy nie ma podstaw do wnioskowania, że w przyszłości będzie on naruszał obowiązki pracownicze. Okresu tego z góry nie można określić. Będzie on zależał od całokształtu okoliczności indywidualnej sprawy, w tym w szczególności od przyczyny wypowiedzenia. Sposobność złożenia skutecznego oświadczenia woli o wypowiedzeniu pracownikowi umowy o pracę trwa więc tak długo, jak długo nie straciła aktualności przyczyna przyjęta przez pracodawcę. Wypowiedzenie umowy o pracę po okresie kilku miesięcy od powzięcia przez pracodawcę wiadomości o przyczynie uzasadniającej wypowiedzenie należy uznać za nieuzasadnione, ale jedynie wówczas jeżeli nie ma ona charakteru ciągłego. Niemniej jednak obowiązkiem sądu pracy jest badanie każdej ze wskazanych przez pracodawcę przyczyn odrębnie i dokonanie jej oceny.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe dało podstawy do uznania, iż

wypowiedzenie powodowi umowy o pracę nie zostało dokonane z naruszeniem obowiązujących przepisów i było uzasadnione. Wypowiedzenie zostało oparte na faktycznych i rzeczywistych zarzutach (wskazanych przede wszystkim w punkcie 3 i 2 wypowiedzenia), które zostały potwierdzone w zebranych materiale dowodowym. Zachowanie powoda spowodowało utratę zaufania przez pozwanego co do jego osoby, co stanowiło uzasadnioną przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę. Można jedynie dodać w tym miejscu, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, utrata zaufania do pracownika może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli znajduje oparcie w przesłankach natury obiektywnej i racjonalnej oraz nie jest wynikiem arbitralnych ocen lub subiektywnych uprzedzeń (wyrok Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r., I PSKP 86/21, OSNP 2023 nr 7, poz. 75). Wynika z tego, że nie tyle istotna jest sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, ile przyczyny, które ją spowodowały. W orzecznictwie zawsze analizuje się w ten sposób zasadność powołania się pracodawcy na utratę zaufania jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę i wskazuje się okoliczności, które leżały u jej podstaw.

We wniosku zawartym w skardze kasacyjnej strony pozwanej nie przedstawiono jurydycznego wyводу, który przekonywałby, że dotychczasowy bogaty dorobek orzecznictwa i piśmiennictwa jest niewystarczający z punktu widzenia przedmiotu sprawy, w której została złożona niniejsza skarga kasacyjna. Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając, że ciężar wykazania przyczyn kasacyjnych spoczywa na skarżącym, a Sąd Najwyższy - orzekając w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - bada jedynie wniosek i jego motywy (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), bez wnikania w ocenę zasadności podstaw kasacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13; 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, LEX nr 2312016; 28 listopada 2023 r., III USK 392/22, LEX nr 3635136). Nie jest w szczególności rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów na rzecz istnienia przesłanek przedsądu w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, jeżeli skarżący zaniechał ich przedstawienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13; 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; 7 grudnia 2018 r., II CSK 309/18; 15 marca

2019 r., IV CSK 373/18, LEX nr 2639472; 8 czerwca 2021 r., I USK 205/21, LEX nr 3302504).

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ oraz § 9 ust. 1 pkt 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

r.g.